

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش های سیاسی

بر اساس گزارش ارسالی از مرکز اطلاع رسانی معاونت اجتماعی ناجا، دفتر سخنگو ۹۷
آذرماه ۱۳۹۷

به مناسبت چهلمین سالگرد انقلاب اسلامی (۴۰)

موفقیت های ناجا از ابتدای شکل گیری تاکنون

(نگاهی به فعالیت های نیروی انسانی که مردم از آن بی اطلاعند)

فرآورده های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش های زیر قابل دسترس است:

– وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: مهدی ناجی

□ نکات برجسته

- مولفه های جدید اقتدار پلیس: قانونمندی، به هنگام بودن، شفافیت، پاسخگویی و در دسترس بودن است.
- طی سال های اخیر پلیس همواره درصدد رشد رفتارهای مشارکت جویانه مردم در حوزه امنیت عمومی بوده است.
- مشارکت مردمی می تواند موجب توسعه پایدار امنیت شود.
- جامعه محوری، جامع نگری و هماهنگی نظام مند، اصول عملکردی نیروی انتظامی طی سال های اخیر است.
- وظایف ناجا به عنوان ضابط قوه قضائیه بر طبق قانون: مبارزه با مواد مخدر، مبارزه با قاچاق، مبارزه با منکرات و فساد، پیشگیری از وقوع جرایم، کشف جرایم، بازرسی و تحقیق، حفظ آثار و دلایل جرم، دستگیری متهمین و مجرمین و جلوگیری از فرار و اختفای آن ها.
- مهمترین دستاوردهای ناجا از ابتدای شکل گیری تابحال مواردی همچون "پاکسازی چهره عمومی شهرها از ناامن کنندگان اماکن و محیط های عمومی، ارتقاء امنیت اخلاقی، مبارزه با ورود ترانزیت و توزیع مواد مخدر، تقویت مرزبانی و دریابانی، ایجاد دفاتر خدمات پلیس، مقابله جدی و موثر با تهاجم فرهنگی دشمن، توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات و تلاش برای بومی سازی سامانه ها" بوده است.

□ آشنایی با تاریخچه پلیس در ایران

سیستم نوین ایجاد نظم و امنیت داخلی یعنی سازمان پلیس در ایران به حدود ۱۰۰ سال پیش مربوط می شود. این پلیس در طی ۱۰۰ سال گذشته و تا پیروزی انقلاب اسلامی در بهمن سال ۱۳۵۷ از فراز و نشیب های متفاوت برخوردار بوده است. پلیس ایران برای مدت زمان طولانی از ۲ بخش اصلی شهربانی (نظمیه) و ژاندارمری (شامل دو بخش ژاندارمری مرزی و ژاندارمری روستایی) تشکیل شده بود. کمیته انقلاب اسلامی نیز به عنوان یکی از ارکان مهم حفظ نظم و امنیت داخلی و دفاع از ارزش های انقلاب در داخل کشور بعد از پیروزی انقلاب به این مجموعه افزوده شد. کثرت نیروهای پلیس در بعد از انقلاب و ضرورت های ادغام این نیروها باعث شد تا در سال ۱۳۷۰ با تصمیم مجلس شورای اسلامی این ۳ نیرو (شهربانی، کمیته و ژاندارمری) در یکدیگر ادغام و سیستم پلیس واحد به وجود آید. حاصل این ادغام نهادی جدید با عنوان نیروی انتظامی بود که اکنون با نام اختصاری «ناجا» معرف پلیس ایران است. در ادامه نگاهی داریم به روند فعالیت های و پیشرفت های نیروی انتظامی بعد از انقلاب و چگونگی شکل گیری آن. پژوهش حاضر براساس گزارش ارسالی از مرکز اطلاع رسانی معاونت اجتماعی ناجا؛ انجام شده است.

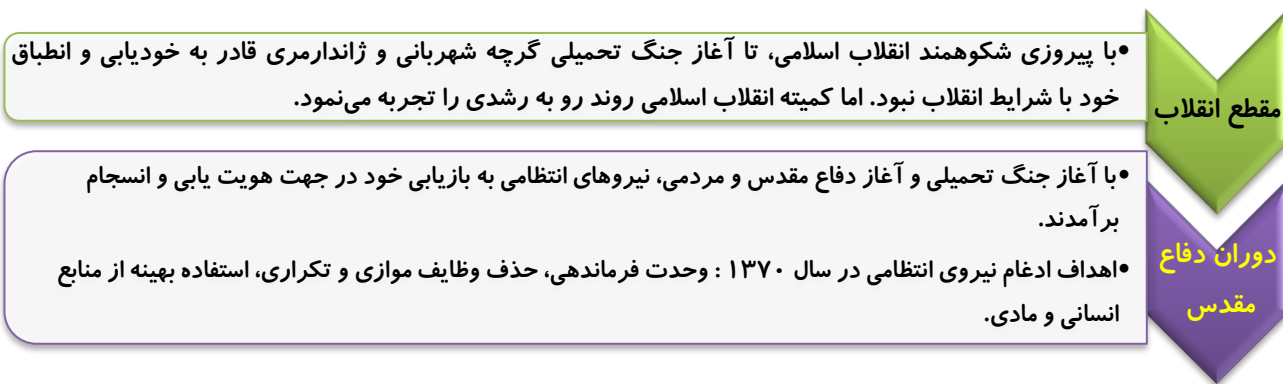
□ نیروهای پلیس پس از انقلاب

شهربانی: در گذشته به آن نظمیه می گفتند. وظیفه آن حفظ امنیت شهر و استقرار نظم و تعقیب بزه کاران و تابع وزارت کشور بود. شهربانی با تشکیل تیپ ایثار پلیس، در دفاع مقدس به ویژه در خوزستان شرکت نموده و رشادتهای کارکنان و مسئولین در خرمشهر و مهاباد در تاخیر و جلوگیری از سقوط نقش بارزی داشته است. شهربانی در کنار حضور در جبهه های جنگ، نقش بسزایی در تامین امنیت پشت جبهه و شهرها ایفا نمود. این نهاد در نیروی انتظامی ادغام شد.

ژاندارمری: در سال ۱۲۹۰ در ایران تشکیل شد. این نیرو به درخواست دولت ایران از دولت سوئد به وجود آمد. ژاندارمری مسئول امنیت راهها و اماکن بیرون شهری بود. ژاندارمری حضوری فعال در درگیری های داخلی به ویژه در مناطق کردستان، آذربایجان غربی و سیستان و بلوچستان پیدا نموده و با تقویت و به کارگیری گردان های رزمی (امداد) و حضور در جبهه های میانی و جنوب حضوری فعال در دفاع مقدس داشت. این نهاد در نیروی انتظامی ادغام شد.

کمیته انقلاب اسلامی: اولین سازمان‌هایی بودند که پس از انقلاب در ۲۳ بهمن ۱۳۵۷ پس از پیام آیت الله خمینی تأسیس شد. این سازمان پس از تصویب قانون تشکیل نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۷۰، با شهربانی و ژاندارمری ادغام و سازمان نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران تأسیس شد. کمیته انقلاب اسلامی که نقش بارزی در حفظ امنیت شهرها در پشت جبهه داشت با تشکیل تیپ موسی بن جعفر(ع) و سپس لشکر روح الله حضوری فعال در دفاع مقدس داشته با واگذاری مسئولیت مبارزه با مواد مخدر نقش کمیته در دفاع از انقلاب و توسعه نظم و امنیت در کشور پررنگ‌تر شد. وضعیت امنیتی و انتظامی کشور در دوران دفاع مقدس متناسب با شرایط اقتصادی و اجتماعی زمان جنگ و افزایش جرایم در این دوران از یک سوی و از سوی دیگر شرایط اقتصادی جنگ مانع از تقویت نهادهای امنیتی-انتظامی شد. وحدت فرماندهی، حذف وظایف موازی و تکراری، استفاده بهینه از منابع انسانی و مادی با ادغام نیروی انتظامی در سال ۱۳۷۰ تحقق یافت.

□ روند ادغام نیروهای پلیس پس از انقلاب

□ نشان نیروهای پلیس پس از انقلاب

نشان کمیته انقلاب اسلامی	نشان ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران	نشان شهربانی جمهوری اسلامی ایران	نشان نیروی انتظامی جمهوری اسلامی

□ ساختار پلیس ایران

بر اساس قانون جدید، پلیس ایران جزیی از ستاد نیروهای مسلح و وابسته به وزارت کشور و در تبعیت از رهبر معظم انقلاب قرار دارد. پلیس جدید ایران در ۳ بخش تقریباً مستقل فرماندهی، حفاظت و اطلاعات و سازمان عقیدتی سیاسی تشکیل شده است. حوزه فرماندهی و حفاظت و اطلاعات تقریباً در ساختار سیستم پلیس کلیه کشورهای جهان مشترک می باشد. اما وجود سازمان عقیدتی سیاسی از ویژگی‌های سیستم پلیس ایران محسوب می‌گردد. این سازمان موظف است تا در بعد اعتقادی، سیاسی نسبت به حفظ دستاوردهای ارزش‌های انقلاب و ایجاد روحیه دینداری و اخلاق متناسب با تعلیم دین اسلام که حفظ حرمت انسان‌ها از جمله اصول اساسی است اقدام نماید^۱.

۱ - همشهری آنلاین، ۱۶/۱۰/۱۳۹۷.

□ بخش‌های مختلف پلیس ناجا

پلیس امنیت ^۱	پلیس مبارزه با مواد مخدر ^۲	پلیس پیشگیری ^۳	پلیس راهور ^۴
معاونت نظام وظیفه ^۵	معاونت صدور گذرنامه	پلیس بزرگراه‌ها	پلیس آگاهی
پلیس حفاظت از شخصیت‌ها	اینتر پل ^۶	یگان حفاظت برای حفاظت از اماکن (مثل بانک‌ها و موسسات آثار تاریخی)	جنگلبانی
هنگ مرزی	پلیس ساحلی	یگان ضربت	یگان رهاسازی گروگان
یگان ضد شورش	گارد ویژه	یگان واکنش سریع	

– مهمترین دستاوردهای ناجا از ابتدای شکل‌گیری تا بحال

- ۱ - یک واحد تخصصی پلیس ایران است که وظیفه آن کنترل نظم و امنیت در کشور می‌باشد.
- ۲ - وظیفه آن مبارزه با مواد مخدر در کشور و خرید و فروش آن و کشف باندهای بزرگ تا خرده فروشان مواد مخدر است.
- ۳ - این پلیس مسئول ایجاد امنیت در فرودگاه‌ها، راه آهن، صدا و سیما و جنگلبانی است.
- ۴ - همان پلیس راهنمایی و رانندگی است.
- ۵ - کار تقسیم نیروهای وظیفه بین نیروهای مسلح ایران را بر عهده دارد.
- ۶ - پلیس بین‌الملل که با پلیس سایر کشورها در جستجو و دستگیری متهمان بین‌المللی همکاری دارد.

– اهم وظایف نیروی انتظامی^۱ ج.ا.ا :

استقرار نظم و امنیت و تأمین آسایش فردی و عمومی

مقابله و مبارزه قاطع و مستمر با هر گونه خرابکاری، تروریسم، شورش و عوامل و حرکت‌هایی که مخل امنیت کشور باشد، با همکاری وزارت اطلاعات.

تأمین امنیت برای برگزاری اجتماعات، تشکل‌ها، راهپیمایی‌ها و فعالیت‌های قانونی و مجاز و ممانعت و جلوگیری از هر گونه تشکل و راهپیمایی و اجتماع غیرمجاز و مقابله با اغتشاش، بی‌نظمی و فعالیت‌های غیر مجاز.

حراست از اماکن، تاسیسات، تجهیزات و تسهیلات طبقه‌بندی شده غیرنظامی و حفظ حریم آن‌ها به استثنای موارد حساس و حیاتی به تشخیص شورای عالی امنیت ملی که به عهده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خواهد بود.

جمع‌آوری سلاح و مهمات و تجهیزات غیر مجاز، صدور پروانه نگهداری و حمل سلاح شخصی و نظارت بر نگهداری و مصرف مجاز موارد ناربه با هماهنگی وزارت اطلاعات برابر طرح‌های مصوب شورای امنیت کشور

مراقبت و کنترل مرزهای جمهوری اسلامی ایران، اجرای معاهدات و پروتکل‌های مصوبه مرزی و استیفای حقوق دولت و اتباع مرزنشین جمهوری اسلامی ایران در مرزها و محدوده انحصاری اقتصاد دریاها.

اجرای قوانین و مقررات راهنمایی و رانندگی و امور توزین و حفظ حریم راه‌های کشور.

اجرای قوانین و مقررات وظیفه عمومی

نظارت بر اماکن عمومی و انجام سایر امور مربوط به اماکن مذکور برابر مقررات مصوب

همکاری با وزارتخانه، سازمان‌ها، موسسات و شرکت‌های دولتی و وابسته به دولت، بانک‌ها و شهرداری‌ها در حدود قوانین و مقررات

انجام امور امدادی و مردم‌یاری در مواقع ضروری ضمن هماهنگی با مراجع ذیصلاح

– مهمترین دستاوردهای حوزه راهور

تغییر قانون راهنمایی و رانندگی بعد از ۴۰ سال در سال ۸۹

ارتقای آموزش و فرهنگ‌سازی صحیح رانندگی با اجرای طرح‌های مختلف

تحول بنیادین در نظام صدور گواهینامه و اعمال قانون: گواهینامه هوشمند و جریمه الکترونیک

اجباری شدن نصب کمربند ایمنی کیسه هوا و ترمز ضد قفل در خودروها توسط شرکت‌ها

توسعه استفاده از سامانه‌های مراقبتی هوشمند برای کنترل ترافیک در شهرها و جاده‌ها

کاهش ۴۲ درصدی تلفات از ۲۷ هزار نفر در سال ۱۳۸۴ به کمتر از ۱۶ هزار نفر با وجود افزایش خودرو و موتورسیکلت

راه‌اندازی مرکز اطلاعات و کنترل ترافیک به عنوان بزرگترین مرکز در خاورمیانه (۳۰ قرارگاه پلیس راه استان‌ها و ۱۰ کلانشهر)

عملیاتی شدن سامانه سپهتن(سامانه پایش هوشمند تردد ناوگان مسافر و بار)

۱ - بر اساس ماده چهارم «قانون نیروی انتظامی جمهوری اسلامی»، گزارش مرکز اطلاع رسانی معاونت اجتماعی ناجا، دفتر سخنگو ۹۷، مهرماه ۱۳۹۷

استفاده از دوربین‌های سنجش سرعت و فعال نمودن عوامل مجری در استفاده از امکانات موجود از جمله GPS و PDA

برای کاهش زمان اخذ خسارت و سرعت در جمع کردن تصادفات، برابر هماهنگی با شرکت‌های بیمه تا سقف ۲/۲۵۰/۰۰۰ تومان خسارت بدون کروکی پرداخت می‌شود.

در زمینه کشف علمی جرم نیز نیروی انتظامی استخراج DNA از استخوان یکی از قابلیت‌ها و دستاوردهای مرکز تشخیص هویت پلیس آگاهی ناجاست.

حرکت شتابان به سمت گسترش فناوری‌های نوین و بهره‌گیری از تجهیزات پیشرفته با تاکید بر بومی‌سازی و قطع وابستگی نرم افزاری و سخت افزاری به خارج و افزایش ضریب امنیت سامانه‌ها

رشد جهش‌گونه در حوزه مرزبانی با افزایش توان عملیاتی، تجهیز منابع انسانی و مادی و ایجاد تشخص سازمانی و ارتقاء روحیه و انگیزه‌های خدمتی در مرزبانان.

در حوزه مبارزه با مواد مخدر افزایش اشراف اطلاعاتی و تمرکز بر باندهای عمده از یک سو و تمرکز بر مقابله با ورود در نقاط مرز و همجوار مرز (سالانه حدود ۶۰۰ الی ۷۰۰ تن مواد مخدر کشف می‌شود).

– مهمترین خدمات انتظامی به مردم

استفاده حداکثری از ظرفیت دفاتر الکترونیک (پلیس + ۱۰) جهت ارائه ۲۷ عنوان خدمت در سال ۹۵

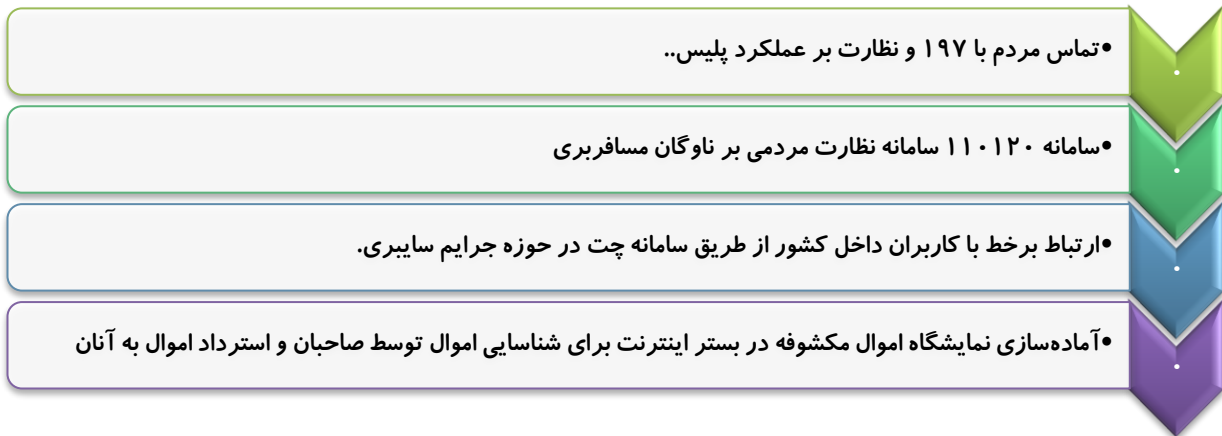
مکانیزه نمودن صدور گواهی عدم سوء پیشینه در کشور

بازمهندسی و استقرار سامانه کنترل تردد گذرنامه الکترونیک در سه مرز (مهران، شلمچه، چذابه) به صورت
برخط به منظور تسهیل در تردد زائرین در کمتر از دو ثانیه

– شاخص‌های پلیس جامعه‌گرا از نگاه کارشناسان

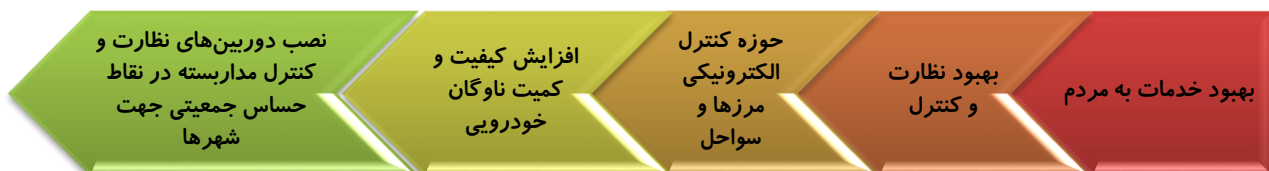
– فعالیت‌های متنوع ناجا که مردم از آن اطلاع کافی ندارند.

– روش‌ها و ابزارهای مورد استفاده پلیس ۱۰ کشور منتخب

– پیشرفت‌های جدید نیروی انتظامی به لحاظ امکانات و تجهیزات

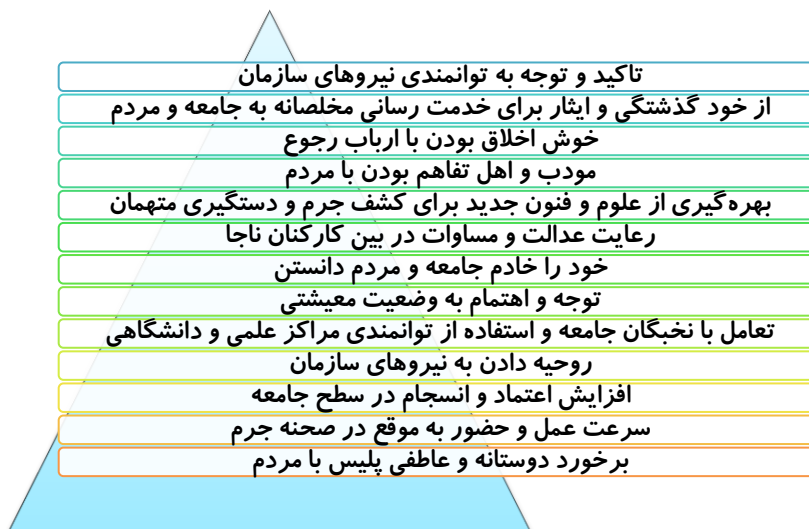
– تاثیر و نقش تجربه دوران دفاع مقدس در روند فعالیت نیروی انتظامی

اصول عملکردی نیروی انتظامی

تاثیر و نقش تجربه دفاع مقدس در روند فعالیت نیروی انتظامی

□ کلام آخر

چرایی شکل‌گیری پلیس جامعه‌گرا؛ رشد غیر قابل قبول میزان جرایم عمومی خاص و ناتوانی پلیس به پاسخگویی به حفظ نظم و امنیت، انباشت مطالبات و تقاضاهای روزافزون انتظامی-امنیتی، عدم تناسب سازوکارهای پلیس با شرایط و نیازهای جدید انتظامی-امنیتی، تحولات جمعیتی، مهاجرت‌های گسترده و حاشیه‌نشینی، تعارضات و درگیری‌های قومی، گسترش قاچاق، افزایش بی‌رویه معتادان، و شیوع بیماری‌هایی چون ایدز دست به دست هم داده تا توجه صاحب‌نظران امنیت ملی از یک سو و سازمان پلیس از سوی دیگر معطوف به بستر اجتماع و گروه‌های اجتماعی نماید. بنابراین، رهیافت پلیس جامعه‌محور در چند دهه اخیر به عنوان یکی از الگوهای جدی در مسئله تامین امنیت پذیرفته شده است. در این رهیافت کارآمدی پلیس ناشی از ارتباط متقابل پلیس با مردم و بالعکس است.

– شناسایی انواع پلیس بر اساس نشان رسته‌های ناجا که بر روی بازوی نظامیان نصب می‌شود.

نشان بازو	نام	نشان بازو	نام	نشان بازو	نام	نشان بازو	نام
	پلیس امنیت ملی		امنیت عمومی		پلیس اطلاعات و امنیت عمومی		پلیس آگاهی
	پلیس راه‌آهن		پلیس دریابانی		پلیس خدمات قضایی		پلیس پیشگیری
	پلیس مبارزه با مواد مخدر		پلیس فرودگاه		پلیس فتا		پلیس راهنمایی و رانندگی
	سازمان وظیفه عمومی		دژبان		دانشگاه علوم انتظامی		پلیس مرزبانی
	قرارگاه عملیات رزمی		عقیدتی سیاسی		فرماندهی و ستاد		ستاد و پشتیبانی
	یگان امداد		هوا ناجا		نوپو		مراکز آموزش
					پلیس راه		یگان ویژه